

ВПЛИВ КОЛИВАНЬ І ОБМЕЖЕНЬ КОЕФІЦІЄНТА ВИКОРИСТАННЯ ЕКСКАВАТОРА В ЧАСІ НА ЙОГО ЕКСПЛУАТАЦІЙНУ ПРОДУКТИВНІСТЬ

Коефіцієнт використання екскаватора в часі є одним із головних показників при розрахунку його експлуатаційної продуктивності.

Дослідження показали, що формування коефіцієнта використання екскаватора в часі K_B як за зміну, так і за місяць є процесом випадковим зі щільністю ймовірності розподілу

$$\omega_{K_B} = \frac{(\lambda K_B t_3)^{n-1}}{\Gamma(n)} \exp -\lambda K_B t_3, \quad (1)$$

де λ – інтенсивність копання, c^{-1} ; n – кількість циклів копання за зміну; $\Gamma(n)$ – гама функція від кількості циклів копання за зміну; t_3 – тривалість зміни.

При кількості черпань за зміну $n > 20$ щільність розподілу ймовірності (1) асимптотично переходить в нормальний розподіл (закон Гауса).

Для всіх екскаваційних вибоїв характерне обмеження коефіцієнта використання екскаватора в часі на максимальному рівні є $K_B^{\max} = 0,6 \dots 0,7$. Таким чином щільність ймовірності для K_B асимптотично спрямовується не до нормального, а до усіченого нормального розподілу

$$\omega_{K_B} = \frac{C_{KB}}{\sqrt{2\pi}\sigma_{KB}} \exp \left\{ -\left(\frac{K_B - \bar{K}_B}{\sigma_{KB}} \right)^2 \right\}, \quad (2)$$

де $C_{KB} = \left[\Phi \left(\frac{K_B^{\max} - \bar{K}_B}{\sigma_{KB}} \right) - \Phi \left(-\frac{\bar{K}_B}{\sigma_{KB}} \right) \right]$ – корегуючий множник, який знаходиться через функцію Лапласа $\Phi(x)$;

$\bar{K}_B = \frac{\mu}{\lambda + \mu}$ – математичне очікування K_B ; $\sigma_{KB}^2 = \frac{\mu^2}{\lambda + \mu^2}$ – дисперсія K_B ; μ – інтенсивність ліквідації простоїв екскаватора, $хв^{-1}$; λ – інтенсивність настання простоїв екскаватора, $хв^{-1}$.

Враховуючи значення $\bar{K}_B$, математичне очікування коефіцієнта використання екскаватора в часі з врахуванням його варіації та обмежень знайдемо з виразу

$$\hat{K}_B = \bar{K}_B \left[1 - f_{KB} \cdot R_{KB} \cdot K_B^{\max} \right], \quad (3)$$

де $R_{KB} = \bar{K}_B / \sigma_{KB}$ – коефіцієнт варіації K_B ; $\hat{K}_B$ та $\bar{K}_B$ – математичні очікування з врахуванням випадкових коливань та обмежень і без них;

$$f_{KB} = \frac{C_{KB}}{\sqrt{2\pi}} \left\{ \exp \left[-\frac{K_B^{\max} - \bar{K}_B}{2\sigma_{KB}^2} \right] - \exp \left[-\frac{\bar{K}_B^2}{2\sigma_{KB}^2} \right] \right\} \quad (4)$$

– функція, яка враховує закон розподілу ймовірності, коливання та обмеження коефіцієнта використання екскаватора в часі.

Висновки

1. Випадкові коливання та обмеження по змінах коефіцієнта використання екскаватора в часі призводить до зменшення експлуатаційної продуктивності.

2. Врахування випадкового характеру процесу формування коефіцієнта використання екскаватора в часі при його коливаннях та обмеженнях визвало необхідність прової математичної моделі з використанням додаткової інформації та дозволило підвищити загальну точність та достовірність розрахунків в 2,5...3 рази, що підтверджує вірність головних положень розробленої методики розрахунків і необхідність деякого збільшення об'єму важливої інформації.